

TARIM BÜLTENİ

Aralık 2023

SEKTÖREL İHRACAT VERİLERİ (1000\$)

Sektör	Aralık 2022	Aralık 2023	Değişim (%)
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	1.122.201	1.140.968	1,7
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	755.251	676.003	-10,5
Yaş Meyve ve Sebze	414.730	488.155	17,7
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	351.944	306.479	-12,9
Meyve Sebze Mamulleri	237.137	247.712	4,5
Fındık ve Mamulleri	202.818	239.941	18,3
Kuru Meyve ve Mamulleri	145.345	169.461	16,6
Tütün	79.430	67.533	-15
Zeytin ve Zeytinyağı	103.406	54.096	-47,7
Süs Bitkileri ve Mamulleri	12.919	11.825	-8,5

ARALIK AYINDA;

Mevzuat Düzenlemeleri;

- Su Ürünleri Yetiştiricilerine Verilecek Destekler Belirlendi
- Lisanslı Depoculukta Kapasite Düzenlemesi Yapıldı
- Çiftlik Muhasebe Veri Ağına Kaydolan İşletmelere Destek Verilecek

Dünyadan Tarım Haberleri;

- Dünyada 2024 Yılında Zeytinyağı Fiyatları Yükselmeye Devam Edecek
- Rusya, Hollanda'dan Tohum İthalatını Durdurdu
- FAO Gıda Fiyat Endeksi Aralık Ayında Düştü
- Avrupa Ve Orta Asya'da Gıda Güvensizliği Azalıyor

TİM TARIM KURULU FAALİYETLERİ

- TİM Tarım Kurulu Toplantısı
- AB-Türkiye Yüksek Düzeyli Tarım Diyaloğu

TİM TARIM KURULU FAALİYETLERİ

- ❖ 11 Aralık 2023 tarihinde **TİM Tarım Kurulu Toplantısı** gerçekleştirilmiştir. Toplantıda Tarım ve Hayvancılıkta Sürdürülebilirlik Raporu, alt çalışma gruplarının faaliyetleri görüşülmüş olup, TİM Tarım Kurulu faaliyet planlaması yapılmıştır.
- ❖ Brüksel'de **AB-Türkiye Yüksek Düzeyli Tarım Diyalogu İş Dünyası İstişare Yemeği** düzenlendi ve **İş Dünyası Yuvarlak Masa Oturumlarına** katılım sağlandı.

- İstişare yemeğine Tarım ve Orman Bakanı Sn. İbrahim YUMAKLI, Bakan Yardımcısı Sn. Ahmet BAĞCI, AB Nezdinde Daimi Temsilci Sn. Faruk KAYMAKCI, Brüksel Büyükelçisi Sn. Bekir UYSAL, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı bürokratlarının yanı sıra, Türk iş dünyasını temsilen İhracatçı Birlik Başkanları katılım sağlamıştır. İstişare yemeğinde tarım sektörlerinin beklentileri arz edilmiş ve gerçekleştirilebilecek faaliyetler üzerinde durulmuştur.
- İş Dünyası Yuvarlak Masa Oturumlarına ise Tarım ve Kırsal Kalkınmadan sorumlu üyesi Sn. Janusz WOJCIECHOWSKI, Tarım ve Orman Bakanı Sn. İbrahim YUMAKLI, Bakan Yardımcısı Sn. Ahmet BAĞCI, Türk iş dünyasını temsilen İhracatçı Birlik Başkanları ve AB iş dünyasını temsilen COPA-COGECA, CELCAA, COCERAL, FEDIOL ve FRUCOM temsilcileri katılım sağlamıştır. Oturumlarda gerçekleştirilebilecek iş birliği faaliyetleri üzerinde durulmuştur.

DÜNYADAN TARIM HABERLERİ

Dünyada Zeytinyağı Fiyatları Yükselmeye Devam Edecek

Fas Hükümeti 1 Ocak 2023 itibari ile zeytinyağı ihracatını durdurdu. Tunus ise 2024 yılında ambalajsız zeytinyağı ihracatında %2; ham zeytinyağı ihracatında ise %4 gümrük vergisi uyguluyor. İspanya ve İtalya gibi ana üretici ülkelerde zeytin üretiminin oldukça düşük olduğu bilinmekte olup, Türkiye'nin zeytinyağı ihracatına uyguladığı vergi de düşünüldüğünde Akdeniz havzasından zeytinyağı ihraç eden ülkelerin önümüzdeki günlerde tedarik sıkıntısı yaşayacağı düşünüyor.

Avrupa ve Orta Asya'da Gıda Güvensizliği Azalıyor

Avrupa ve Orta Asya bölgesinde, orta veya ileri derecede gıda güvensizliği olan kişilerin sayısı 2021 ile 2022 arasında tahmini olarak %4,1 azalarak 111,1 milyon kişiye geriledi. Geçtiğimiz yıllarda salgının, çatışmaların, hava koşullarının ve doğal afetlerin gıda güvenliği ve beslenmeyi iyileştirmeyi daha da zorlaştırmasına rağmen 2000 yılından bu yana Avrupa ve Orta Asya bölgesinde yetersiz beslenmenin yaygınlığı yüzde 2,5'in altında yer almaktadır.

2023 bölgesel gıda güvenliği ve beslenme raporu, 2022 baskısının sonucuna atıfta bulunarak, gıda güvenliği, beslenme, sağlık, çevresel sürdürülebilirlik ve geçim kaynaklarıyla ilgili zorlukları yeterli düzeyde ele almak için tarım-gıda sistemleri dönüşümü ile gıda ve tarım politikalarının yeniden düşünülmesi çağrısında bulunuyor.

Rusya, Hollanda'dan Tohum İthalatını Durdurdu

Rusya, kavun ve karpuz tohumlarında bakteri bulunmasının ardından Hollanda'dan tohum ve ekim malzemesi ithalatını tamamen durdurdu. Söz konusu tohumların Hollanda'dan Rusya'ya gönderilmesi sonrasında Tarım, Doğa ve Gıda Kalitesi Bakanlığı (LNV), tohumların *Asidovorax citrulli* bakterisi içerdiğini açıkladı.

Söz konusu bakterinin ürünlerde lekelenmelere yol açtığını ve meyve sebzelerde çürüme meydana getirerek ürün kaybını arttırdığı bilinmektedir. Karar tohum satan firmalar kadar, iyi tohumlara ve iyi ekim malzemesine erişimi olmayan Rus çiftçileride etkileyecek.

FAO Gıda Fiyat Endeksi Aralık Ayında Düştü

Küresel çapta ticareti yapılan bir dizi gıda ürününün uluslararası fiyatlarındaki aylık değişikliklerini takip eden FAO Gıda Fiyat Endeksi, Kasım ayına göre yüzde 1,5; Aralık 2022'ye göre yüzde 10,1 düşüşle 2023 Aralık ayında ortalama 118,5 puan oldu. Endeks 2023 yılının tamamı için bir önceki yıla göre ortalama değerden yüzde 13,7 daha düşüktü, bu süreçte yalnızca uluslararası şeker fiyat endeksi yüksekti. Birçok ürün grubunda düşüş gözlemlenirken, FAO Süt Ürünleri Fiyat Endeksi, Kasım ayına göre yüzde 1,6 arttı. Tatil sezonu öncesinde Batı Avrupa'da güçlü iç satışların da desteklediği, tereyağı ve peynir fiyatları artışta etkili oldu.

MEVZUAT DÜZENLEMELERİ

Su Ürünleri Yetiştiricilerine Verilecek Destekler Belirlendi

2 Aralık 2023 tarihli Resmi Gazete'de yer alan Su Ürünleri Yetiştiriciliği Desteklemesine Dair Tebliğ ve Su Ürünleri Yetiştiriciliği Kapsamında 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Karar kapsamında su ürünleri ve alabalık yetiştiriciliği yapanlara verilecek desteklerle ilgili usul ve esaslar düzenlendi.

Buna göre; midye üretimi için destekleme ödemesi yüzde 100'lük artışla 1,00 lira/kilograma çıkarıldı.

Proje kapasitesi 0-50 ton/yıl olan küçük ölçekli aile işletmeleri için alabalık üretiminde 1,50 lira/kilogram, 50 ton/yıl üzeri alabalık üretimine 1,00 lira/kilogram, kilogram üstü alabalık üretimine 1,50 lira/kilogram, yeni türlerin üretimine 3,00 lira/kilogram, sazan balığı üretimine 1,50 lira/kilogram, kapalı sistem üretime 2,00 lira/kilogram, toprak havuzlarda balık üretimine ise 2,00 lira/kilogram destekleme ödemesi yapılacak.

Alabalık kuluçkahanelerinde anaç başına 60 lira/adet destekleme ödemesi yapılacak

Çiftlik Muhasebe Veri Ağına Kaydolan İşletmelere Destek Verilecek

2 Aralık 2023 tarihli Resmî Gazete'de yer alan Çiftlik Muhasebe Veri Ağı Sistemine Dahil Olan Tarımsal İşletmelere Katılım Primi Desteği Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ ile ÇMVA (Çiftlik Muhasebe Veri Ağı) sisteminin yürütüldüğü 69 ilde gönüllü olarak sisteme katılan 6 bin işletmeye 2023 için yapılacak katılım primi desteği ödemesine ilişkin usul ve esaslar belirlendi.

Buna göre ödemeler, ÇMVA sistemine dahil olan, bir muhasebe yılı süresince tarımsal faaliyetlerine ilişkin muhasebe verilerini veri toplayıcılarla paylaşan ve bu bilgileri sisteme kaydedilen tarımsal işletmelere yapılacak.

Tarımsal işletmelere, işletme başına ve bir defada ödenmek üzere 2023 için 1000 lira katılım primi desteği verilecek.

ÇMVA katılım primi desteği ödemeleri için gerekli finansman, bütçenin ilgili kalemine tahsis edilen ödeneklerden karşılanacak.

Lisanslı Depoculukta Kapasite Düzenlemesi Yapıldı

2 Aralık 2023 tarihli Resmi Gazete'de yer alan "Fındık", "Hububat, baklagiller ve yağlı tohumlar", "Kuru kayısı" "Süt ürünleri" Lisanslı Depo Tebliğlerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğler ile fındık ve kuru kayısı ürünlerinde lisanslı depoculuğun teşvik edilmesi, yatırımın kolaylaştırılması ve lisanslı depo kapasitesinin daha verimli kullanılabilmesi amacıyla asgari depolama kapasitesi azaltıldı.

Fındıkta 10 bin ton olan depolama kapasitesi 5 bin tona, kuru kayısıda ise 5 bin tonluk kapasite 1000 tona indirildi.

Ayrıca, fındıkta lisanslı depo işletmesinin 5 bin ila 10 bin ton için 1 milyon lira, kuru kayısı ürünüde 1000 ila 5 bin ton için 1 milyon lira asgari ödenmiş sermayeye sahip olması gerekecek.

Öte yandan hububat, baklagiller ve yağlı tohumlara ilişkin düzenleme kapsamında "kanola" ürününün lisanslı depolarda depolanmasına imkan sağlandı.

Süt ürünlerinde beyaz peynir, tulum peyniri, İzmir tulum peyniri ve Urfa peyniri ise lisanslı depoculuk kapsamına alındı. Söz konusu ürünlerin depolama koşulları ile azami depolama sürelerine ilişkin de düzenlemeye gidildi.

SEKTÖREL İHRACAT ANALİZLERİ

• Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamuller

2022 Aralık ayı verilerine göre 2023 Aralık ayında %1.7 artış ile 1.140.967.850 \$ değerinde ihracat gerçekleştirilmiş olup, 2022 yılı ile benzer olarak en yüksek ihracat Irak'a gerçekleştirilmiştir. İran'a gerçekleştirilen ihracat %764 artarak 102.075.180 \$'a ulaşmıştır. Umman ve Cezayir %100 üzerinde ihracat artışı görülen ülkeler arasında yer almaktadır. 2022 yılı aralık ayı verilerine göre ihracat yapılan ilk 10 ülke arasında yer alan ABD'ye ihracat %39; Suriye'ye ihracat %33; Yemen'e ihracat ise %66 azalış göstermiştir.

• Yaş Meyve Sebze

2022 yılı Aralık ayı verilerine göre, yaş meyve sebze sektöründe 2023 Aralık ayında %17 artış ile 488.155.650 \$ değerinde ihracat gerçekleştirilmiştir. 2022 Aralık ayı ile benzer olarak en yüksek ihracat Rusya Federasyonu'na gerçekleştirilmiş olmakla birlikte 2023 Aralık ayı verilerine göre ihracat tutarı %21 azalış göstermiştir. Irak'a gerçekleştirilen ihracat %552 artış göstererek 62.885.920 \$ ulaşmıştır. Benzer olarak Almanya'ya gerçekleştirilen yaş meyve sebze ihracatı %70; Polonya'ya gerçekleştirilen yaş meyve sebze ihracatı %45; Romanya'ya gerçekleştirilen yaş meyve sebze ihracatı ise %33 artış göstermiştir.

• Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller

2022 Yılı Aralık ayı verilerine göre ihracat tutarı %12 azalarak 2023 Aralık ayında 306.479.410 \$ olmuştur. İran, Mısır, Suriye ve Vietnam ihracatlarında %100'ün üzerinde artış gözlemlenmektedir. Su ürünleri ve hayvansal mamuller sektöründe ilk sırada yer alan Irak'a ihracat ise %16 azalarak 57.829.540 \$ olarak gerçekleştirilmiştir. Sektörün ilk 5 pazarı arasında yer alan Japonya'ya ihracat %62 azalış göstererek 31.659.980 \$'dan 11.885.760 \$'a gerilemiştir.

• Meyve Sebze Mamuller

2022 Aralık ayı verilerine göre 2023 Aralık ayı ihracat tutarı %4 artarak 247.711.640 \$ olarak gerçekleştirilmiştir. Meyve sebze sektörünün en çok ihracat gerçekleştirdiği pazarlardan olan ABD'ye ihracat %5; Almanya'ya ihracat %27; Hollanda'ya ise %27 artmıştır. Sektörün önemli pazarlarından olan Rusya Federasyonu'na ihracat %34; Irak'a ihracat ise %20 azalış göstermektedir. İhracat tutarı diğer ülkelere nazaran daha düşük olan İngiltere ve İtalya'da artış gözlemlenmekte olup, söz konusu ülkeler ilerleyen günlerde sektörün genişleyebileceği pazar alanları olarak değerlendirilmektedir.

• Fındık ve Mamulleri

2022 Aralık ayı ihracat verilerine göre 2023 Aralık ayında fındık ve mamulleri ihracatı %18 artarak 239.941.350 \$ ulaşmıştır. Sektörün en büyük pazarı olan Almanya'da ihracat %14 azalış göstererek 59.992.340 \$'a düşmüştür. İtalya, Fransa, Polonya, Hollanda gibi büyük pazarlarda ise %10 üzerinde artış gözlemlenmektedir.

SEKTÖREL İHRACAT ANALİZLERİ

• Zeytin ve Zeytinyağı

2022 Aralık ayı verilene göre, 2023 Aralık ayında sektör ihracatı %47 azalış göstererek 54.095.500 \$'a düşmüştür. 2022 Yılında sektörün en büyük pazarları olan İspanya'ya yapılan ihracat %89; ABD'ye yapılan ihracat %43 oranında azalmıştır. Almanya ve Kanada'ya yapılan ihracat tutarlarında büyük ölçüde artış gözlemlenmektedir.

• Kuru Meyve ve Mamulleri

2022 Aralık ayı verilerine göre Kuru Meyve ve Mamulleri ihracatı %16 artarak 169.460.510 \$'a ulaşmıştır. Sektörün en büyük pazarları olan Almanya, Irak, Fransa, Hollanda ve İtalya'da artış gözlemlenmektedir. Birleşik Krallık'a yapılan ihracat %9; Rusya Federasyonu'na yapılan ihracat ise %28 azalış göstermiştir.

• Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri

2022 Yılı Aralık ayı verilerine göre 2023 yılı Aralık ayında ihracat %10 azalış göstererek 676.003.250 \$ dolar olarak gerçekleştirilmiştir. Sektörün en önemli pazarlarından olan Irak'a ihracat %1,6 artarak 103.797.480 \$'a ulaşmıştır. Mobilya Kağıt ve Orman Ürünleri ihracatında en belirgin düşüş Birleşik Krallık (-%35) ve İsrail'de (-%44) gözlemlenmektedir. Libya ve ABD'ye yapılan ihracatta %15 üzerinde artış gerçekleşmiştir.

• Tütün

2022 Yılı Aralık ayı verilerine göre 2023 Aralık ayında tütün ihracatı %15 düşüş ile 67.533.290 \$ olarak gerçekleşmiştir. Bu düşüşteki en büyük etken sektörün en önemli pazarlarından olan ABD'ye yapılan ihracatın %20 azalmasıdır. Endonezya, Libya ve Fas'a yapılan ihracat %50 üzerinde artış göstermiştir.

• Süs Bitkileri ve Mamulleri

2022 Yılı Aralık ayı verilerine göre 2023 Aralık ayında sektör ihracatı %8 azalış göstererek 11.825.380 \$ olarak gerçekleştirilmiştir. 2023 Aralık ayında Gürcistan'a yapılan ihracat %95; Birleşik Krallık'a yapılan ihracat ise %59 artış göstermiştir. Sektör ihracatının aylık bazda azalmasının en büyük nedenlerinden birinin Azerbaycan (-%46)ve Türkmenistan'a(-%33) yapılan ihracatta meydana gelen düşüşler olduğu değerlendirilmektedir.